

NOVÁ PRAVIDLA AGRÁRNÍ POLITIKY V PRAXI – GREENING PODMÍNKOU PRO ČERPÁNÍ PLNÉ MOŽNÉ VÝŠE DOTACÍ

Jan KŘOVÁČEK
ČZU v Praze, SPC Čech

Úvod

Dotační politika se zásadně změnila od 1.1.2015 a pravidla budou platit až do roku 2020, kdy teprve v polovině a ke konci roku 2016 a v roce 2017 je možné udělat revizi a přehodnocení, zda se v nastavení dotací neudělala někde zásadní chyba (zejména u přerozdělení financí v citlivých komoditách a směřování ke komoditám, které se dostanou do krize). Pro toto budou důležité studie ÚZEI, sledování rentability jednotlivých komodit – rostlinné i živočišné výroby a diskutování vzniklých problémů v rámci Komoditních rad, Expertních skupin a dalších uskupení při MZe a na AK ČR, ZS ČR a ASZ.

Zásadní změny, které přišly s rokem 2015, je možné charakterizovat následujícími body:

- změnila se výše dotace z cca 6000,-/ha na více-složkovou platbu, kde zásadní roli hraje ozelenění (greening), na které půjde 30 % přímých plateb
- základní sazba činí 130 EUR/ha, 3.300,- až **3.500,-/ha** dle kurzu

Greening – ekonomická zátěž podniku

Pokud se zváží veškerá opatření, které zemědělec musel a bude muset učinit pro to, aby mohl čerpat dotace v plné výši (základní platbu + greening), představuje to ročně pokles v příjmu celkových dotací okolo 500,-/ha, navíc přicházejí vícenáklady na greeningové osivo ve výši rámcově 350,-/ha (po přepočtu nákladů na každý ha v podniku) a vícenáklady na zpracování půdy a zejména setí meziplodiny. Celková meziroční újma každého zemědělského podniku, který volí meziplodiny pro plnění limitu greeningu, pak činí bohužel 1000,-/ha. Lze to chápat jako jakousi daň za to, že je možno v úrodných oblastech pokračovat v intenzitě a zejména nenechávat půdu ladem a nenechávat kvalitní hodnotné pozemky zaplevelovat. Produkce z pozemků je tedy možná, pouze po sklizni se zakládá porost meziplodiny.

Podmínky pro ozelenění (greening) s využitím meziplodin

Meziplodiny dokáží velice efektivně využívat omezený čas, po který mohou být na pozemku a jejich přínosy se projeví i za poměrně krátké meziroční období. Meziplodiny mají obecně příznivý vliv na půdu a její úrodnost, zvyšují pestrost osevních postupů, snižují negativní dopady hospodaření na životní prostředí a podporují rozmanitost krajiny. V současné době se tedy meziplodiny pěstují zejména

- za greening cca **2.000,-/ha**; pokud se nesplní, sankce do roku 2018 20 % z greeningových plateb a od 2018 až 25 % z greeningových plateb (to znamená i při nesplnění pravidel pro greening se obdrží minimálně **1.500,-/ha** veškeré půdy k základní platbě cca 3.500,-/ha)
- dotace **3.400,-/ha** u bílkovinných plodin (2 % z celku 15 % pro citlivé komodity)
- dotace min. **7.200,-/ha (skutečně dle osevu 7.800,-/ha)** osetý cukrovkou pro srovnatelnou rentabilitu s ostatními plodinami, (450 mil. Kč děleno aktuální plochou osevu), důležitý výkaz plodiny v LPIS, RKS s cukrovarem s uvedenými ha a prokázat nákupem osiva minimální výsevok 0,8 VJ/ha, limit minimální produkce není
- mladý zemědělec – navýšení SAPS do výměry prvních 90 ha o 25 %, bude cca + **30 EUR/ha** vyšší dotace, max. do 40 let věku a příspěvek lze pobírat max. 5 let a podnikání lze zahájit max. 5 let před podáním první žádosti

na z důvodu návaznosti na vyplácení části přímých plateb, tzv. „greeningové platby“. V pravidlech společné zemědělské politiky je od 1.1.2015 zásadní podmínka pro plnění. V rámci přímých plateb je nově zavedena platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. „greening“. Tyto postupy mají tři základní složky, které musí pěstitel dodržovat: diverzifikace plodin, zachování stávajících trvalých travních porostů a vyhrazení plochy v ekologickém zájmu.

Diverzifikace plodin znamená pro pěstitele nutnost dodržovat určitou šíři osevního postupu. Zachování rozlohy TTP je sledováno na národní úrovni, cílem je zachovat podíl výměry trvalých travních porostů vůči celkové zemědělské ploše. Třetí složkou greeningu je povinnost vyčlenit 5 % orné půdy jako plochu v ekologickém zájmu. Tato povinnost se vztahuje na převážnou část podniků v ČR. Mezi tyto plochy se u nás řadí úhor, krajinné prvky, souvrať, plochy s rychle rostoucími dřevinami, zalesněné plochy, plochy s plodinami fixujícími dusík a zejména plochy s meziplodinami.

Plochy s meziplodinami musejí být osety směsí alespoň dvou plodin, z nichž jedna nesmí mít více než 90% podíl. Je možný i podsev trav do hlavní plodiny. Pro setí jsou stanoveny dva termíny. Letní varianta meziplodin musí být zaseto do **31. 7.** a

na pozemku musí být ponechána do **20. 9.** Ozimá varianta meziplodin musí být vyseta do **20. 9.** a ponechána do **31. 10.** Plodinami autorizovanými pro tyto účely jsou např. svazanka vratičolistá, hořčice bílá, ředkev olejná, pohanka obecná či jilek mnohokvětý.

V nabídce osivářských firem jsou nyní např. směsi pro seti meziplodin:

- hořčice bílá + svazanka vratičolistá
- pohanka obecná + svazanka vratičolistá
- ředkev olejná + hořčice bílá
- ředkev olejná + svazanka vratičolistá
- jilek mnohokvětý + svazanka vratičolistá
- další směsi dle volby pěstitele

Rekapitulace dotačních podmínek

- diverzifikace plodin – do 30 ha min. 2 plodiny, nad 30 ha farmy min. 3 plodiny a hlavní plodina smí zaujmout max. 75 % výměry podniku a 2 hlavní plodiny max. 95 % výměry, 5 % musí zůstat na vlastní greeningovou plodinu – plodina v ekologickém zájmu EFA
- lze pěstovat ladem bez zemědělské produkce, směsi planých květin
- lze úhor a střídát ho po roce – na úhoru se nesmí pěstovat okopaniny, zelenina a tabák, vše ostatní tam pěstovat lze, ale nesmí se to sklízet a lze to mulčovat a provádět mělké zpracování půdy
- lze krajinné prvky, terasy, souvratě bez zemědělské produkce, příkopy sečené (6m), ochranné pásy u vodních toků, pobřežní vegetace v šíři 10 m, lze sklízet z tohoto pásu
- plochy s meziplodinami, směs druhů plodin
- výsev směsi druhů do hlavní plodiny (meziplodina či podplodina min. ze 2 plodin a 1 z nich smí mít podíl max. 80 %, bér, čirok, krambe, jilek, lnička, lupina) – lze jen do jařin, ozimy ne
- plochy s plodinami s **fixací N** – cizrna, čočka, fazol, hrách, peluška, jetel, komonice, sója, vojtěška, vikev, úročník, bob, vičenec, tyto plodiny

jsou s **koeficientem 0,7**, v 2015 lze využít jen pro platbu greeningu a od 2016 lze na toto brát platbu na proteinové plodiny i využít zároveň na plnění greeningu

- váhové koeficienty pro greeningové plodiny:
- solitérní dřevina..... 1,5
- stromořadí 2
- skupina dřevin 1,5
- souvrat' 1,5
- příkop 2
- mez 1
- pás u vody 1,5 (případně pás u lesa bez produkce; s produkcí jen 0,3)
- plodina vázající N ... 0,7
- půda ladem 1
- plocha s meziplodinou, rychle rostoucí dřeviny - koeficient jen 0,3 (př. pro 5 % třeba min 15 ha ze 100 ha)
- pozn. od 2017 se počítá s navýšením ploch greeningu z 5 % na 7 %

Závěr

Nová pravidla, která byla nastavena prioritně v Bruselu a diskutována v rámci každé členské země na MZe, přináší zvýšení nákladů na každý hektar v podniku, ale je nutné jejich dodržování

pro eliminaci případných sankcí za nesplnění podmínek. Původně měla pravidla vést k omezení produkce, ale díky meziplodinám můžeme pokračovat v intenzivní rostlinné výrobě.

Kontaktní adresa

Ing. Jan Křováček, Ph.D., ČZU v Praze, SPC Čech, e-mail: Krovacek@af.czu.cz